

**Kalaallit Nunaanni
meeqqanik
akiuussutissiisarnrup
aaqqissugaanera**

**Meeqqavit
akiuussutissinneqarnissaa
pillugu paasissutissaq**

Imarisai

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup Peqqinnissaqarfiullu innersuussutaat	3
Akiuussutissiisernerup aaqqissugaanera	4
Sooq akiuussutissiisoqassava?	6
Akiuussutissiineq, nappaatinut sunut illersuutaasinnaaneri	8
Sakiiallummut (TB) akiuussutissinneqarneq	8
Sakiialluut (TB)	8
Tingulluummut (Hepatitis B) akiuussutissinneqarneq	9
Tingulluut (Hepatitis B)	9
Di-Te-Ki-Pol-Hib-HepB-inut aamma	
Di-Te-Ki-Pol-inut akiuussutissinneqarneq	10
Toqqusaarluut navianartoq (Difteri)	10
Noqarneq (Stivkrampe)	12
Illumoorneq (Kighoste)	12
Nukillaarneq (Polio)	13
Tappiorannartoq hæmophilus influenzae imm. b (Hib)	13
Tingulluut (HepB)	13
Tappiorannartunut (Pneumokok)-inut akiuussutissinneqarneq	14
Tappiorannartut (Pneumokok)-it	14
Mæslingernermut, savarnermut qimmeralannermullu	
akiuussutissinneqarneq (MFR)	15
Mæslingerneq	15
Savarneq	15
Qimmeralanneq	16
Illissap paavatigut kræfteqalersitsisartumut (HPV) akiuussutissaq ..	17
Illissap paavatigut kræfteqalernerneq	17
Akiuussutissanut tunngasoq	18
Akiuussutissaq qanoq sunniuttarpa?	18
Ataatsikkut arlalinnik akiuussutissiisoqarsinnaava?	18
Sukkut meeqqat kapitittarpa?	18
Meeraq napparsimasooq akiuussutissinneqarsinnaava?	18
Kingunerluutaasinnaasut	19
Akiuussutissat pilluguit paasissutissat allat	19
Akiuussutissiisernerup nakkutigineqarnera	20

Meeqqat nappaatinut makkununga akiuussutissinneqarnissaat Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup Peqqinnissaqarfiullu innersuussutigaat:

- sakiilluut (TB)
- hepatitis B (tingulluut tunillaassuuttoq imm. B)
- difteri (toqqusaarluut navianartoq)
- tetanus (noqarneq)
- illumoorneq
- polio (nukillaarneq)
- meningitis (qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq) torlukkullu aseruuttoorneq tappiorannartumik Haemophilus influenzae imm. b (Hib)-imik patsiseqartoq
- meningitis (qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq) nappaatillu allat navianaatillit tappiorannartumik pneumokok-imik patsiseqartut
- mæslingerneq
- savarneq
- qimmeralanneq
- illissap paavatigut kræfteqarneq (niviarsiaaraanaat) tappiorannartumik Human Papillomavirus/HPV-nik patsiseqartoq

Tamatuma saniatigut arnat (18-ileereersimasut), mæslingimut, savarnermut qimmeralanner Mullu (MFR) akiuussutissinneqarsimanngitsut, imaluunniit qimmeralassimanngitsut akeqanngitsumik MFR-iusinnaasumik nappaammut akiuussutissinneqarsinnaapput. Naartunerup nalaani qimmeralannerup naartugisamut navianaatilimmik ajoqusiinnaanera tamatumunnga patsisaavoq.

Meeqqat akiuussutissinneqartarnerat pinngitsaaliissutaanani neqeroortaaavoq akeqanngitsoq. Sumiiffinni assigiinngitsuni akiuussutissiinermi periaatsit assigiinngissuteqarsinnaapput, meeqqavit innersuussutigineqartunik akiuussutissinneqarnissaata qanoq isillugu qulakkeernissaa nalornisutigigukku, sukkulluunniit peqqinnissaqarfimmut saaffiginnaavutit.

Meeqqanik akiuussutissiisarnerup aaqqissugaanera septembarip 1-ani 2010 atuutilersoq

Akiuussutissiisarneq misissuisarnerlu		
Meeqqap ukiuinut innersuussutit	Akiuussutissiineq	Misissuineq
Sap. ak 0	Tuberkulose, Hepatitis B	
Sap. ak 5		✓
3-nik qaammatillit.	Di-Te-Ki-Pol-Hib-HepB, Pneumokok	
5-nik qaammatillit.	Di-Te-Ki-Pol-Hib-HepB, Pneumokok	
12-nik qaammatillit.	Di-Te-Ki-Pol-Hib-HepB, Pneumokok	✓
15-nik qaammatillit.	MFR	
4 -nik ukiullit	MFR	✓
5 - 6-nik ukiullit	Di-Te-Ki-Pol ¹⁾	✓
12-nik ukiullit	MFR ²⁾ Hepatitis B ³⁾ HPV ⁴⁾	

Najoqqutassiaq atuutilersinneqarpoq septembari qaammat 2010.

Meeqqat angajulliunerusut Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ilitsersuusiaa alla naapertorlugu isumagineqassapput.

- 1) Atualeqqaarnermi.
- 2) MFR 2-riarlugu akiuussutissiissutigineqarsimanngippat.
- 3) Meeqqat tingulluummut akiuussutissinneqarsimanngitsunuinnaq. Ukiup affaata ingerlanerani 3-riagassaavoq.
- 4) Niviarsiaqqanuinnaq. Ukiup affaata ingerlanerani 2-riagassaavoq.

Akiuussutissiisarneq

Sakiillummut akiuussutissinneqarneq nappaammut
(TB-imut) illersuutaavoq.

Tingulluummut tunillannartumut akiuussutissinneqarneq
nappaammut (Hepatitis B-imut) illersuutaavoq.

Di-Te-Ki-Pol-Hib-HepB-nut akiuussutissinneqarneq toqqusaarluummut navianartumut (Difteri), noqarnermut (Tetanus), illummoornermut (Kighoste), nukillaarnermut (Polio), tappiorannartumik hæmophilus influenzae-mik patsiseqartumik nappaateqalernermut (ilaatigut qaratsap ameraasaagut aseruuttoornermut) tingulluummullu tunillannartumut (Hepatitis B) illersuutaavoq.

Pneumokok-inut akiuussutissinneqarneq aseruuttoornermut tappiorannartunik pneumokok-inik patsiseqartunut illersuutaavoq.

MFR-imik akiuussutissinneqarneq mæslingernermut, savarnermut qimmeralannermullu illersuutaavoq.

Di-Te-Ki-Pol-inut akiuussutissinneqarneq toqqusaarluummut navianartumut (Difteri), noqarnermut (Stivkrampe), illummoornermut (Kighoste) nukillaarnermullu (Polio) illersuutaavoq.

HPV-mut akiuussutissinneqarneq niviarsiaqqani illissap paavagut kræfteqalissutaasartut kinguaasiuutitigullu unngoqalissutaasartut amerlanersaannut illersuutaavoq.

Sooq akiuussutissiisoqassava?

Meeqqat akiuussutissinneqartarnissaat nunarsuarmi tamarmi peqqinnis-saqarfinni oqartussanit innersuussutigineqarpoq, meeraq akiuussutissin-neqarnermigut, nappaatinut navianartunut, anigugassaangitsunik kingu-nerluuteqarsinnaasunut toqussutaasinnaasunullu illersuutissaqalissaaq.

Akiuussutissiisarnermi nappaatit nukappiaqqanut 11-iusunut, niviarsiaq-qanullu 12-isut akiuussutissinneqartarput. Aaqqissuusineq malittaralugu meeraq akiuussutissinneqarpat, nappaatinut taakkununga illersuutissa-qarlualissaaq.

Akiuussutissat ilaat nappaatinut naalungiarsuit inuunerannut navianartor-sisortitsisinnaasunut pinaveersimatitsisinnaapput soorlu, sakialuummut (TB), ilummoornermut, qaratsap ameraasaagut aseruuttoornermut (Hib-meningitis) nappaatinullu tappiorannartunik (Pneumokok)-inik patsiseqartunut illersuutaapput. Meeraq akiuussutissinneqarsimagaluaq, inuunermi ilaani kingusinnerusukku tunillatsissinnaavoq, nappaatilli sakkukinnerusumik malunniutingitsumillunniit atussavai.

Meeqqanut akiuussutissat ilaat nappaatinut tunillannassutsimikkut nap-paalanersuaqalersitsisinnaasunut illersuutaasarput. Akiuussutissiinissa-mut aaqqissuussisoqanngippat, ukiut arlaqanngitsut allortarlugit nappa-aalanersuaqartassagaluarpoq. Nalinginnaasumik sapaatit akunnialuisa qaangiunneranni nappaatit anigorneqartarput, meeqqalli ilaannit mæslingerneq, savarneq nukillaarnerlu nappaalasoqarnerit tamaasa peruluutaasassagaluarput.

Akiuussutissat ilaat nappaatinut qaqutigoornerusunut, soorlu noqarnermut toqqusaarlummullu navianartumut, illersuutaapput. Meeraq akiuussutis-sinneqanngikkuni, inuunermi ilaani kingusinnerusumi, nappaatillu perulun-neruffiani, illersuutissaqanngilaq.

Akiuussutissiisarnermik aaqqissuusineq ingerlalluarmat, nappaatit akiuus-sutissiisutaasut qaqutiguinnaq atuuttaraluit, akiuussutissiissaarnissamut tunngavissaqanngilaq. Kalaallit Nunaanni tunillatsissinnaanerup annikitsup saniatigut, meeqqat nunanut allanut angalanermut atatillugu tunillatsillutik nappaammik nassataqarlutik utersinnaapput.

Akiuussutissiineq, nappaatinut sunut illersuutaasinnaaneri

Sakiallummut (TB) akiuussutissiineq

Inoorlaat sakiallummut akiuussutissinneqarnermikkut, sakiallummik peruluuteqalersinnaanermut, soorlu qaratsap ameraasaagut aseruuttoornikkut (Meningitis) illersuutissaqalersarput. Sakiallummut akiuussutissinneqarneq tunillatsissinnaanermut tamakkiisumik illersuutaangilaq, sunniutaalu ukiut ingerlanerini annikilliertortarpoq.

Malunniussinnaasut kingunerluutaasinnaasullu

Akiuussutissamik kapitiffiup nalaa, ullualuit ingerlaneranni issutilluni kingornalu isumaminik mamittussamik, nakorsarneqaranilu mattusigassaangitsumik ikeqalersarpoq. Ilaatigut toqqusaani unernilu qinersit suangarsinnaasarput. Kapitiffiup nalaagut qinersikkulluunniit ajuartoqalersinnaanera qaqutigoorpoq.

Sakialluut (TB)

Sakialluut tunillannartuuvoq uumassusileeqqanik tappiorannartunik (*Mycobacterium tuberculosis*) patsiseqartoq. Timip pisatai allat nappaammik tunillanneqarsinnaapput, sakialluulli kisimi tunillaassuuttuulluni. Tappiorannartuq inummit nakorsarneqangitsumit sakialluttumit, inoqammut quersornikkut tunillaattarpoq. Inuit peqqissut tunillatsinnissamut ungasinerupput, peqqissutsimikkulli sanngiissuteqartut tunillatsianerusarlutik. Inersimasunit ukiuni arlertuni napparsimassutiginnisaminnik nappaammik timiminniitisisinnaasunit, meeqqat mikisut napparsimalianerupput. Naalungiarsunni inersimasunilu sakiallummut ersiutaapput quersorneq, sanigorneq, unnuami aallerneq, qitserarneq qasoqqanerlu. Meeqqani mikisuni sakiallummut ersiutaasartut tassaagajupput sororneq, kissararneq, qasoqqaneq quersornerlu, pingaartumik meeraaqqat akornanni sakialluut, qaratsap ameraasaanik aseruutitsilluni (Meningitis), inuunermit navianaatilimmik peruluutaalersinnaavoq.

Tingulluummut (Hepatitis B) akiuussutissinneqarneq

Meeqqat inunngornerminni, meeraanerminni atoqateqaqqaarnerminnilu tunillatsissinnaanerat pissutigalugu, tamatumunnga akiuussutissaq siulleq inoorlaanut akiuussutissiissutigineqartarpoq. Akiuussutissaq allanik akoqartinnagu akiuussutissanulluunniit ataani taaneqartunut akuliullugu akiuussutissiissutigineqarsinnaavoq, toqqusaarluut navianartuq (Difteri), noqarneq (Stivkrampe), nukillaarneq (Polio), ilummoorneq (Kighoste) tappiorannartumullu Hæmophilus Influenzae, imm. B.

Akiuussutissaq tamakkiisumik illersuutaassappat, arlaleriagassaavoq, meearlu siunissami nappaammut illersuutissaqassappat 3-4-riarluni akiuussutissinneqartariaqarpoq.

Malunniussinnaasut kingunerluutaasinnaasullu

Kapitiffiup nalaa aappillilaarsinnaavoq nualluttutullu misigisoqarsinnaalluni. Qaqutigootumillu tinguk sunniivigineqarsinnaavoq.

Tingulluut (Hepatitis B)

Tingulluut tunillaassuuttoq tappiorannartumik virus-imik patsiseqarpoq. Tappiorannartuq tingummi aseruutitsilersinnaavoq, anigugassaanngitsumik ajoqusiisnaalluni, tingukkullu kræfteqalersitsisnaalluni. Tappiorannartuq tingulluuteqalersitsisartuq, aap timillu akui imerpalasut allat aqqutigalugit siaruaattarpoq, qaninnguukkat, atoqatigiinnikkut naalungiarsuullu arnaa tunillannartuqarpat aammalu, inunngornerani tunillanneqartarpoq.

Tingulluut hepatitis B meeqqat akornanni aamma meeqqat angajoqqaallu akornanni tunilaassinnaavoq. Inoorlaat tunillatsissimagaluit, nalinginnaasumik nappaammut ersiuteqarneq ajorput, tunillatsissimasulli 90 %-ii atavartumik nappaatigilersarpaat. Kingusinnerusukkut tunillatsittut 5 %-iisa, atavartumik, imaluunniit sivisuumik nappaatigilersarpaat.

Inersimasut pingajorarterutaasa missaat meeqqallu minnerit tamangajam-
mik, tingulluut hepatitis B maluginagu nappaatigilersimasarpaat. Tingukkut
aseruttoornerup ersiutigisarpai: nererusussuseqannginneq, nerisassanik
kajumigisaqannginneq, meriannguneq, naggussat nukiillu ippinnarnerat
kissarneqalaarnerlu. Kingorna sungarpallanneq, amikkut ameraasatigut
isiillu qaqortortaasigut takuneqarsinnaalersarpoq, anaq qasertittarpoq
qoorlu taartilluni. Napparsimaneq sapaatip akunnerinik 4-niit 6-inut sivi-
sussuseqarajuttarpoq.

Di-Te-Ki-Pol-Hib-HepB-inut aamma Di-Te-Ki-Pol-inut akiuussutissinneqarneq

Akiuussutissaq toqqusaarlummut navianartumut (Difteri), noqarnermut (Stivkrampe), ilummoornermut (Kighoste), nukillaarnermut (Polio), nappaatinut tappiorannartumik (*Hæmophilus influenzae* imm. B-mik patsiseqartunut tingulluummullu (Hepatitis) illersuutaavoq, pingasoriarlunilu akiuussutissinneqartarluni meeraq 3-inik, - 5-inik- 12-inillu qaammateqaleraangat. Pingasoriarluni akiuussutissinneqareeruni, meeraq 5-iniit 6-inut ukioqalernissani tikillugu nappaatinut illersuutissaqarlualissaaq. Akiuussutissinneqaqqinnermi, meeraq toqqusaarlummut navianartumut, noqarnermut ilummoornermullu, sulii ukiuni ikinnerpaamik 10-ni illersuutis-saqalissaaq. Nukillaarnermut illersuutissartaa inuuneq tamaat attanneqarsinnaasorinarpoq.

Malunniussinnaasut kingunerluutaasinnaasullu

Kingunerluutaagajunnerusut tassaapput kapitiffiup nalaata ippinnarnera, aappillerneru pullalerneru. Meeqqat ilarpaalui kissarneqalersarput, akiuussutissinneqareernerullu kingorna ulloq unnuarlu siulleq meerujuullutillu peqqiikujussinnaasarput. Ilaatigut, pingaartumik meeqqani siornatigut kissarneqarnerminni noqartartuni noqartoqarsinnaasarpoq. Qaqutigullu sapigaqarnermut ersiuteqartoqartarpoq.

Toqqusaarluut navianartoq (Difteri)

Difteri nappaatavoq tunillannartuuvoq tappiorannartumik (*Corynebacterium diphteriae*)-mik patsiseqartoq. Nappaat kissarneqarnermik aallaqqaateqarajuttarpoq toqqusaarlulerner-mik navianartumik malitseqartumik, anersaartorsinnaajunnaarnermik kinguneqarsinnaasumik, toqqusaat qalipperlutik pullalersarput. Tappiorannartoq timimut siaruattumik toqunartuliulersinnaasarpoq (Toksin). Taamaasigaangat uummatip nukinga sianiuteqarfiillu aseruuttoorfiu-lersinnaasarput. Nappaat napparsimavimmi ikiorluarneqaraluarluni inu-nermut navianartorsiuutaasarpoq.

Noqarneq (Stivkrampe)

Noqarneq tappiorannartumik (Clostridium tetani)-mik patsiseqarpoq. Tappiorannartuq nunani issittuni annikitsuinnarmik atugaavooq, nunanili allani issuumikkajunneruvoq, ilaatigullu ikit mingutsersimasut aqqutigalugit timimut siaruaattarluni. Tappiorannartuq sianiuteqarfinnut siaruaattumik nukinnilu sukasimatitsisumik noqartitsisumillu, allaallu anersaartorunnaartitsisinnaasumik toqunartuliulersarpoq (Toksin). Nappaat inummiit inummut allamut tunillaanneq ajorpoq.

Siornatigut inoorlaat qalatsimik mingutsinneqarsimanerat pissutigalugu noqarneq nappaatigilersarsimavaat. Ullumikkut pingaartumik utoqqasaani akiuussutissinneqarsimangitsuni nappaataalersinnaasarpoq.

Ilummoorneq (Kighoste)

Ilummoorneq tappiorannartumik (Bordetella pertussis)-imik patsiseqarpoq, quersornermi tangajornermilu serpalinnerit aqqutigalugit tunillaakkajunnerulluni. Tappiorannartuq tunillannartorujussuvoq.

Nappaat aallaqqaammut nalinginnaasumik nuffasernermit assinguvoq saapatit akunneri 2-iniit 4-inut sakkortuumik sivisuumillu quersorinngulluni. Meeraq anersaartorsinnaajunnaarsillugu quersorneq sakkortuumik tassangaannarlu takkuteqattaalersarpoq. Tamatuma kingorna meeraq nipilimmik illummut anersaartulersarpoq ilummoornermik taaneqartartumik. Meeraq ningusuumik qitserartarpoq quersornerminilu meriarsinnaasarluni. Quersorneq qasunartorujussuvoq, meeraaqqallu nuak ninngusooq peerinnaaneq ajorpaat. Taamaammat ilummoorneq meeraaqqat inuunerannut navianartorsiortitsisinnaavoq.

Meeraq suli ukioqalinngitsoq ilummoornermullu 2-riarluni akiuussutissinneqarsimangitsoq, ilummoortoqartillugu tunillanneqaqqunagu meeqqerivimmiitinneqassanngilaq.

Meeqqani annerni inersimasunilu ilummoorneq sakkukitsoq, nuannermut toqqusaarlunermulluunniit assinguvoq. Meeraaqqat angerlarsimaffiminni qatanngutiminnit angajulliunerusunit tunillatsikkajuttarput, taamaammallu nuattut quersortullu meeraaqqanit akiuussutissinneqanngitsunit ingalassimatinneqartariaqarput. Meeraaraq nappaammik suusooq ilisimaneqartumik tunillatsippat, nakorsaq isumasioereerlugu antibiotikamik nakorsarneqarsinnaavoq.

Nukillaarneq (Polio)

Nukillaarneq tappioqannartumik (Poliovirus)-imik tunillannaqisumik patsiseqarpoq. Nappaat assigiinngitsunik ersiuteqarsinnaavoq. Amerlanerit ersiuteqarneq ajorput, ilaasali ullualunni kissarneqaatigilaarlugu niaqorluutigisarpaat. Procentialuit navianaatilimmik sianiteqarfimmikkut nukillaarnertalimmik ersiuteqartittarpaat. Nukillaarneq nukinni eqimat-takkuutaani ataasiakkaaniissinnaasarpog, imaluunniit ima annertutigisinaasarluni nukiit anersaartuutit nukillaarsinnaasarlutik. Qaqutigut toqusutaasarpog, napparsimasulli ilaat inuunermik sinnera nukillaarnermik nappaateqarlersarput, ilaalli peqqqissisarlutik.

Tappiorannartoq Haemophilus influenzae imm. b (Hib)

Haemophilus influenzae imm. b (Hib) tappiorannartuuvog, pingaartumik meeqqani mikinerni, soorlu qaratsap ameraasaagut aseruuttoornikkut (Meningitis) meeqqanilu annerni torlukkut aseruuttoornikkut peruluutaas-innaasartoq. Qaratsap ameraasaagut aseruuttoornermi meeraq kissarulut-tarpoq perulutorujussuullunilu, attavigiuminaassisinnaasarpog anersaartorniarneralu sunnerneqarsinnaasarluni. Qaratsap ameraasaagut torluk-kullu aseruuttoorneq inuunermik navianartorsiortitsisinnaapput. Hib-imik patsiseqartumik aseruuttoornerup kingunerluutai anigugassaangitsut tassaasarput tusillanneq, qaratsallu ajoqusernera.

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoornernut, tappiorannartunik allanik suu-galuanik patsiseqartunut, Hib-imik patsiseqartumik nappaatinut akiuussu-tissap illersuutaannginnerata maluginiarnissaa pingaaruteqarpoq.

Tingullut (Hepatitis) pillugu takuuk qup. 9.

Tappiorannartunut (Pneumokok)-inut akiuussutissinneqarneq

Tappiorannartunut (Pneumokok)-inut akiuussutissinneqarneq, tappiorannartut assigiinngitsut 90 ilaannut, nalinginnaanerpaallutillu navianarnerpaanut 13-inut illersuutaavoq. Akiuussutissinneqarneq nappaammik peruluuteqarnissamut illersuutaalluarpoq.

Akiuussutissanut allanut akuliullugu pingasoriarlugu, meeraq 3-inik, -5-inik-12-inillu qaammateqalerpat akiuussutissiissutigineqassaaq. Meeqqat 2 missaanni ukioqalernissaat tikillugu akiuussutissinneqarnissaat.

Malunniussinnaasut kingunerluutaasinnaasullu

Kingunerluutaagajunnerusut tassaapput kapitiffiup nalaata aappillerluni ip-pinnarnera. Meeqqat ilaasa 38° C sinnerlugit kissarneqaatigisarpaat, akiuussutissinneqareernerullu kingorna ullup annuallu siulliip ingerlanerani kajumiis-sutigalugu. Kissarneqarnermut atatillugu noqassutaasinnaasarpoq, pingaartumik meeqqani kissarneqarnerminnut atatillugu noqartareersimasuni.

Tappiorannartut (Pneumokok)-it

Tappiorannartuq (*Streptococcus pneumoniae*) siullulersitsigajuppoq sul-luaqqanik aseruutitsisarluni, puannilu nuammik nipititsissutaasarluni. (Pneumokok)-inik patsiseqartumik nappaateqarnerit ulorianaateqarnerfaat tassaapput tappiorannartup aammut appakaanneragut timip toqunartunit-toornera (Sepsis) aamma/imaluunniit qaratsap ameraasaagut aseruuttoor-neq (Meningitis). Tappiorannartup (Pneumokok)-ip navianaatillip nappaa-teqalersitsinera, tusillannermik, qaratsap ajoquserneranik qaqutigullu toqumik kinguneqarsinnaavoq.

Meeqqat mikisut utoqqaallu nappaatinullu akiuussinnaassutsimikkut sanngiissuteqartut, tappiorannartunik (Pneumokok)-inik patsiseqartumik napparsimalianerusarput. Marlunnik ukioqalernissaq qanillippat (Pneumo-kok)-inik patsiseqartumik peruluuteqarsinnaaneq annikillingaatsiassaaq, meeqqallu 4-t sinnerlugit ukiullit tappiorannartunik (Pneumokok)-inik pat-siseqartunik peruluuteqalersinnaanerat annikitsuarsuulluni.

Mæslingernermut, savarnermut qimmeralannermullu akiuussutissinneqarneq (MFR)

Meeraq 15-inik qaammateqalerpat 4-nillu ukioqalerpat akuleriissillugu akiuussutissiisutigineqassapput. Akiuussutissaq tappiorannartunik virus-inik sanngiillisakkanik sakkukitsumillu napparsimassutaasinnaasunik akoqarpoq. Marloriarluni akiuussutissinneqarnikkut meeraq inuunermi sinnera illersuutissaqalissaaq.

Malunniussinnaasut kingunerluutaasinnaasullu

Meeraq sapaatip akunneri 1-2 qaangiunneranni kissarnejalaalernikkut, nuffasernikkut, siutip eqqaata amerlerneratigut pullalerneratigulluunniit sakkukitsunik nappaatinut ersiuteqarsinnaavoq.

Mæslingerneq

Mæslingerneq tappiorannartumik (Morbilli-virus)-imik tunillannaqisumik patsiseqarpoq.

Nappaat kissarulunnermik nuffaserneramik aallaqqaateqarajuttarpoq. Tamatuma saniatigut aappalaartunik toornertut ittunik amikkut aniorneqalersarpoq. Nappaammut ilakutaagajupput siullulerneq puannilu nuammik nipititsineq. Qaqutigut perulunnartunik kingunerluuteqartitsisoqarsinnaavoq, soorlu qaratsap ameraasaagut aseruuttoornikkut, tamatumalu kingunerisaanik anigorneqarsinnaanngitsumik qaratsap ajoquserneratigut, tusillannikkut, perulunnarnerpaaffimmini toqussutaasinnaavoq. (MFR)-imik akiuussutissiisoqartanngikkallarmat meeqqat tamangajavimik mæslingertarput. Maanna nappaat qaqutiguulerpoq, ukiunili kingullerni Europami nunani arlalinni innuttaasut ilaasa akiuussutissinneqanngitsut akornanni meeqqanit toqussutigineqartumik nappaalassutaavoq.

Savarneq

Savarneq tappioranartumik (Parotitisvirus)-imik patsiseqartoq, mæslingernermit tunillannannginneruvoq.

Tappiorannartoq qinersinik qisiliorfinnik pullatitsilersarpoq kissarneqalaa-lersitsilluni iluaalliuutaallunilu. Tunillatsittut 1-10 %-ii savarnermut atatil-lugu qaratsap ameraasaagut sakkukitsumik aseruuttoortarput (Meningitis). Meeqqat ataasiakkaat savareernerminni illuanik tusillattarput. Nukap-piaqqani inersimasunngulersuni tamatumalu kingorna savarneq, issuuisa aseruuttoorfiunerannik kinguneqarsinnaavoq. Tamanna qaangiuttussamik anigugassaanngitsumilluunniit kinguaassiorsinnaanermik annikillisisin-naavoq.

Qimmeralanneq

Qimmeralanneq tappiorannartumik (Rubellavirus)-imik patsiseqartoq, meeqqani sakkukitsumik ator-neqartarpoq.

Meeqqani qimmeralanneq nuffaserner-mik kissarneqalaa-lernermillu aallaq-qaateqarajuttarpoq. nalunaqquttap akunneri 24-it missaasa qaangiunner-anni, qungatsip qinersii ippinnarsillutik pullalersinnaapput amerlu aniorne-qalersinnaalluni. Aniornerit toornertut mikisutut isikkullit asingasumik aappaluttumik qalipaattillit, ullut marlussuit qaangiunneranni aangartarput. Tunillatsittut ilaat napparsimalerneq ajorput, ilaallu sakkukitsuaqqamik nappartarput.

Naartusooq naartunermi affaani siullermi qimmeralattoq innarluutilimmik, soorlu isigisamigut, tusaasamigut, qaratsamigut uummammigulluunniit akornutilimmik meerartaarsinnaavoq. Nappaatit tappiorannartunik virus-inik patsiseqartut amerlaqisut qimmeralanner-mut eqqaanarsinnaammata, arnat inersimasut qimmeralassimanerlutik ilisimasinnaanngilaat. Taamaam-mat meeqqat tamarmik (MFR)-imik, qimmeralanner-mut akiuussutissamik akoqartumik akiuussutissinneqarnissaat neqeroorutaavoq.

Arnat 18-ileereersimasut (MFR)-imullu akiuussutissinneqarsimannngitsut akeqannngitsumik qimmeralanner-mut akiuussitissinneqarnissamik neqe-roorfigineqartarput. Tassunga taarsiullugu (MFR)-imut akiuussutissinne-qarnissaq neqeroorutaasinnaavoq.

Illissap paavatigut kræfteqalersitsisartumut (HPV) akiuussutissaq

Meeqqanik akiuussutissiisarnermut maleruagassiaq naapertorlugu niviarsiaqqat kisimik akiuussutissinneqartarput. Akiuussutissaq tappiorannartunut virus-inut assigiinngitsunut 4-nut (Human papillomavirus (HPV))-inut illersuutaavoq. Virusit pineqatut ilaat marluk illissap paavagut kræfteqalersarnerit 70 %-iinut patsisaapput. Virusit pineqartut ilaat allat marluk, kinguaassiuutitigut unngoqalernerit 90 %-iinut patsisaapput. Kinguaassiuutini unngut navianaateqanngillat paaminaqalutilli.

Akiuussutissaq pinaveersaartitsisuummat tunillatsinnginnermi akiuussutissiissutigineqassaaq. Taamaammat niviarsiaqqat 12-nik ukiullit suli atoqateqartalinnginnerini akiuussutissinneqartarput. 2-riarluni akiuussutissiisoqassaaq, akiuussutissiineq siulleg aappalu qaammatinik 6-inik akunneqassaaq sivisunerusumilluunniit, kisiannili aappassaani qaammatinik 12-it iluani akunneqassaaq.

Malunniussinnaasut kingunerluutaasinnaasullu

Kapitiffiup nalaata ippinnarluni aappillenera pullalerneraluunniit nalinginnaasuuvoq, ilaasalu kissarneqaatigillaarsinnaasarpaat. Qaqutigut sapigaqarnermut ersiuteqartoqartarpoq.

Illissap paavatigut kræfteqalerneq

Illissap paavagut kræfteqalerneq tappiorannartunik (Human papilloma-virus)-inik, aamma (HPV)-imik taaneqartartoq patsiseqarpoq. (HPV)-it assigiinngitsut arlalissuusut atoqatigiinnikkut tunillaasinnaavoq.

Tappiorannartut (HPV) nalinginnaaqqaat – pingaartumik inuussuttuni. Tunillatsissimaneq malugineqarneq ajorpoq, amerlanerillu isumaminnik ajorunnaartarput. Ilaalli tappiorannartoqaannarnermikkut kingorna kræft-innguussinnaasunik sananeqaataat allannguuteqartarput.

(HPV)-mut akiuussutissaq illissap pavagut kræfteqalissutaasartut amerlanersaannut illersuutaavoq. (HPV)-imut akiuussutissaq nutaajummat, kræfteqalissutaasartunut qassinut illersuutaanera erseqqissumik oqaatigineqarsinnaanngilaq. Taamaammat arnat akiuussitissineqarsimasut 20-inik ukioqalernerminniik, akiuussutissineqarsimannngitsutulli illissap paavagut sananeqaatinik kræftinnguussinnaasoqarnersoq misissorneqartarnissaminnut neqeroorfigineqartassapput. Misissuisarnertigut kræftinnguuttussaagaluit nassaaralugit nakorsarneqarsinnaapput.

Akiussutissanut tunngasoq

Akiussutissiisarnermut maleruagassiaq naapertorlugu, innuttaasut tamangajammik akiussutissinneqartarpata aatsaat, siunertamut naapertuutilissaaq, taamaattoqanngippat nappaatit siaruaateqqissinnaangussapput. Ukiorpassuarni akiussutissiisarneq nappaatit akiorniakkat peerutingajavinnerannik, imaluunniit meeqqani inersimasunilu ataasiakkaaginnarni atugaasalernerannik kinguneqarpoq.

Akiussutissaq qanoq sunniuttarpa?

Akiussutissat "toqutat" tappiorannartut virus-illuunniit uumasusiikkat ilaannik akoqarsinnaapput- imaluunniit - "uumasut" tappiorannartunik virus-inilluunniit uummasunik nukillaartitanilli akoqarsinnaapput.

Meeraq akiussutissinneqarnermini, nammineq napparsimalernermissulli timaa nappaammut illersuutissamik akiussutissiulissaaq. Meeqqap kingusinnerusukkat tappiorannartoq virus-iluunniit taannarpiaq naammattoorpagu, timaata eqqaamassavaa akiussutissallu tappiorannartoq akiussallugu. Taamaasigaangat meeraq nappaammik tunillanneqarsinnaajunnaartutut oqaatiginqartarpoq.

Ataatsikkut arlalinnik akiussutissiisoqarsinnaava?

Sapinngisamik meeqqat arlaleriarlutik kapitinnissaat pinaveersaarneqartarpoq. Akiussutissanik misileraanermi nappaatinut arlalinnut akiussutissiisinnaaneq paasineqarpoq, taamaasilluni kapitinnissat ikilisinneqarput.

Sukkat meeqqat kapitittarpat?

Akiussutissap suunera apeqqutaalluni assigiinngissinnaasarpoq, nalinginnaasumilli meeqqat mikinerit quttoraasigut, meeqqallu annerit tuiisigut kapineqartarput.

Meeraq napparsimasoq akiussutissinneqarsinnaava?

Nalinginnaasumik meeraq napparsimasoq soorlu kissarneqartoq akiussutissinneqarneq ajorpoq. Meeraq nualaaraluartoq akiussutissinneqarsinnaavoq. Akiussutissinneqarnissaaq kinguartinneqarpat akiussutissiinissat arlariit aallaqqaataaniit aalartinneqassanngillat.

Kingunerluutaasinnaasut

Akiuussutissiinermi kingunerluutit nalinginnaasumik annikitsuinnaapput. Akiuussutissiinermi kingunerluutit nappaatip kingunerluutaanut sanilliullugit, 100-riaammiit 1000-leriaammut qaqutigoornerullutillu navianannginnerupput.

Maleruagassat naapertorlugit akiuussutissiinermi, meeqqat amerlanersaasa arlaanni kapitiffiup nalaata pullalerneragut, sivikitsumik kissarneqarnikut aniorneqarnikkullu, sakkukitsumik malussarfigissavaat. Taamalu kingunerluuteqarneq naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Meeqqat aamma uumilalersinnaapput, puungallutik, sinnarlorlutik, meriarlutik timmillutik nererusuppallaarunnaarlutillu. Qaqutiguunerusoq kissarneqarnermut atatillugu noqartoqarneranik nalunaartoqarsimavoq, meeqqanilu ataasiakkaani peruluutaasumik kingunerlutitsisoqarsimalluni. Kingunerluutit peruluutaasut naatsorsuutaanngitsulluunniit, peqqinnissaqarfimmuut ingerlatitseqqittussamut nalunaarutigineqassapput.

Meeraaqqat akiuussutissineqarnermik nalaani, nappaatinik allanik patsiseqartumik napparsimalersinnaanerak, maluginiassallugu pingaaruteqarpoq. Taamaammat meeraq akiuussutissineqarnermi kingorna ullut siulliit perulullunilu kissaruluppat, akiuussutissineqarnermik allamilluunniit nappaateqarnermik patsiseqarnerusoq paasinialugu, nakorsamit takuneqarnissaa tamatigut eqqarsaatigisariaqarpoq.

Akiuussutissat pillugit paasissutissat allat

Akiuussutissat sunniutaat kingunerluutigisinnaasaallu pillugit paasissutissat annertunerusut, sumiiffinni peqqinnissaqarfimmi pissarsiarikkat.

Akiuussutissiisarnerup nakkutigineqarnera

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup akiuussutissiisarnerup pissusissamisut ingerlanera nakkutigaa. Makkulu nalunaarsortarlugit:

- Nappaatit akiuussutissinneqartut atugaanerat
- Qassit akiuussutissinneqarsimanerat (akiuussutissinneqarsinnaasuni qassit akiuussutissinneqarnerat nalilersorlugu)
- Akiuussutissat kingunerluutigisimasinnaasaasa suuneri amerlassusaallu

Akiuussutissiinissamut maleruagassiaq pisariaqaraangat allanngortinneqartaassaaq.

Naqiterisitsisoq Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik, Nunatsinni
Nakorsaaneqarfik & Peqqissutsimut Pitsaaliuinernullu Aqutsisoqarfik.
Nutarterneqarpoq september 2015.